

«Ελευθέρια Θράκης 2017»

*Πανηγυρικός Λόγος για τα Ελευθέρια Ροδόπης - Έβρου από τον Πρύτανη του
Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Καθηγητή κ. Αθανάσιο Καραμπίνη**

14^η Μαΐου 1920 - 97 χρόνια μετά μαζευτήκαμε να τιμήσουμε μία από τις σημαντικότερες επετείους της περιοχής και της χώρας μας. Αυτή της ενσωμάτωσης της Ροδόπης και του Έβρου στην υπόλοιπη Ελλάδα. Είναι χρέος μας να μη λησμονούμε την ιστορία μας και να αποτίουμε φόρο τιμής στους πρωταγωνιστές της. Είναι το χρέος του ανθρώπου που θέλει να ζει έντιμα, συνειδητά και υπεύθυνα να στοχάζεται πάνω από την ιστορία του Έθνους του και να αποτίει φόρο τιμής στη μνήμη των ηρώων του. Σε εκείνους που μέσα από μία ακατάλυτη εθνική ομοψυχία, πιστοί στις υπαγορεύσεις μιας ηθικής κληρονομιάς, συνάρθρωσαν μια υπερβατική στάση στις πανανθρώπινες επάλξεις αξιών, όπως η ελευθερία και η δημοκρατία και δεν δίστασαν χαμογελώντας να δώσουν ακόμα και τη ζωή τους για την προάσπιση αυτών των ιδανικών.

«...ανδρών αγαθών έργω γενομένων, έργω και δηλούσθαι τας τιμάς...» (όπως μας παροτρύνει ο ιστορικός Θουκυδίδης).

Θα προσπαθήσω, στον πολύ περιορισμένο χρόνο, να διεξέλθω στη διαχρονία του το σημαντικό αυτό ιστορικό γεγονός που τιμούμε, μέχρι τη σημερινή πραγματικότητα. Ως πεδίο αναφοράς, θα θεωρήσω ολόκληρο τον χώρο της Θράκης, όπως άλλωστε αδιαίρετα λειτουργούσε κατά τη μακραίωνη νύχτα της σκλαβιάς του. Της Θράκης που ο ελληνισμός του έζησε υπόδουλος σχεδόν πεντακόσια πενήντα χρόνια και όμως διατήρησε τη συνοχή του.

Η Θράκη υποδουλώνεται στους Οθωμανούς γύρω στο 1360. Τότε αρχίζει και μια ιστορία αιώνων γεμάτη αγώνες και θυσίες. Απόρροια των αγώνων η Οθωμανική αυτοκρατορία να παραχωρήσει στους υπόδουλους ορισμένα προνόμια στην αυτοδιαχείριση των κοινοτικών

πραγμάτων που αφορούσαν στη λατρεία, στην εκπαίδευση, στο οικογενειακό δίκαιο. Με αυτά τα δεδομένα προχώρησε η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη όλης της Θράκης στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς. Το 1821 η Θράκη προσφέρει στον Αγώνα πλοία, χρήματα, ήρωες και ποταμούς αίματος. Ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄, ο Μητροπολίτης Σωζοπόλεως Παΐσιος, ο Κάρπος Παπαδόπουλος, ο Αντώνιος και η Δόμνα Βυζβίζη κ.ά. Όμως όλες οι τότε επαναστατικές ενέργειες διαλύθηκαν και οι επαναστάτες εξοντώθηκαν. Στη Φιλιππούπολη, στη Βάρνα, στην Αγκχιάλο, στη Μεσημβρία, στη Μάκρη, στη Μαρώνεια, στην Αίνο, στη Σαμοθράκη κ.α.

Πολλά χρόνια αργότερα, με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου τον Αύγουστο του 1913, η Δυτική Θράκη επιδικάζεται χάριν της ισορροπίας των συμφερόντων των τότε μεγάλων δυνάμεων στους Βούλγαρους. Ο Θρακιώτικος λαός εξεγείρεται, απωθεί τις Βουλγαρικές δυνάμεις, κηρύσσει την αυτονομία της περιοχής και σχηματίζει προσωρινή Κυβέρνηση. Η Ελληνική Κυβέρνηση, δεσμευμένη με τους όρους της Συνθήκης του Βουκουρεστίου που τερμάτισε τον Β΄ Βαλκανικό πόλεμο, εγκαταλείπει τη Θράκη, η οποία τον Οκτώβριο του 1913 παραδίδεται στους Βούλγαρους. Η ελευθερία κράτησε μόνο τρεις μήνες και έμελλε να αργήσει ακόμα έξι χρόνια. Έξι χρόνια στα οποία η Βουλγαρική κατοχή κατέστρεψε δείχνοντας το σκληρό πρόσωπό της τον κοινωνικό και οικονομικό ιστό της τοπικής κοινωνίας. Σταμάτησε τον πολιτισμό και ερήμωσε όλη την περιοχή. 250.000 Έλληνες της Θράκης οδηγήθηκαν στην προσφυγιά. Δεκάδες χιλιάδες σφαγιάσθηκαν.

Το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, το 1918, βρίσκει τη δυτική Θράκη υπό βουλγαρική κατοχή αλλά οι έντονες εθνικιστικές συγκρούσεις που είχαν εκδηλωθεί πρωτύτερα, άφησαν ανοικτούς λογαριασμούς, καθώς και διεκδικήσεις μεταξύ των εμπλεκομένων χωρών, με τις μεγάλες Δυνάμεις να έχουν τον τελευταίο λόγο στη ρύθμιση των ισορροπιών και τη διανομή των εδαφών. Σύμφωνα με τους όρους της Συνθήκης του Νείγυ, της 27ης Νοεμβρίου 1919 τα εδάφη που συνιστούσαν τη γεωγραφική οντότητα της δυτικής Θράκης, αποσπώνται απ' τη Βουλγαρία και παραδίδονταν προσωρινά στις

Συμμαχικές Δυνάμεις, εν αναμονή της οριστικής επιδίκασης. Με το δεδομένο αυτό, τον Νοέμβριο του 1919 έρχεται στην Κομοτηνή ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβέρνησης ο Χαρίσιος Βαμβακάς. Προικισμένος με διπλωματική ικανότητα, με θάρρος και πίστη στα δίκαια της Ελλάδας, έγινε, από την πρώτη κιόλας στιγμή, ο κινητήριο μοχλός σε όλες τις πολιτικές και διπλωματικές ενέργειες που είχαν σαν αποτέλεσμα τη μεταστροφή των συμμαχικών αντιλήψεων, την επικράτηση των απόψεων του Ελευθέριου Βενιζέλου και την τελική ενσωμάτωση της Δυτικής Θράκης στη μητέρα Ελλάδα.

Στο χρονικό διάστημα απ' το φθινόπωρο του 1919 έως και την άνοιξη του 1920, η ελληνική πλευρά, έχοντας την, θεωρητική τουλάχιστον, υποστήριξη των μεγάλων Δυνάμεων, ικανοποίησε τις απαιτήσεις τους για σεβασμό των εθνοθρησκευτικών ιδιαιτεροτήτων των κατοίκων και κέρδισε την εμπιστοσύνη της συντριπτικής δημογραφικής πλειονότητας αυτών, ως μελλοντική κυρίαρχη δύναμη της περιοχής. Η οκτάμηνη αβεβαιότητα της Διασυμμαχικής Θράκης τερματίστηκε, τελικώς τον Απρίλιο του 1920, στη Διάσκεψη του San Remo, όταν με ομόφωνη πολιτική απόφαση οι Σύμμαχοι της Αντάντ έδωσαν την εντολή εκκένωσης της δυτικής Θράκης απ' όλα τα ξένα στρατεύματα και την εξ ολοκλήρου ανάληψη της διοίκησης εκ μέρους των ελληνικών πολιτικοστρατιωτικών αρχών.

Φτάνουμε έτσι στην 14η Μαΐου του 1920, ημέρα που ο Ελληνικός Στρατός αναλαμβάνει εξ ονόματος των συμμάχων την κατάληψη και διοίκηση της Θράκης, αντικαθιστώντας τα Γαλλικά στρατεύματα, ενώ τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου, με τη Συνθήκη των Σεβρών, η Θράκη προσαρτάται οριστικά στην Ελλάδα. Οι Θρακιώτες μαθαίνουν το πολυπόθητο γεγονός από το εξής τηλεγράφημα του ίδιου του Βενιζέλου προς τον κυβερνητικό αντιπρόσωπο της Θράκης:

«Χαίρω μεγάλως αγγέλων υμίν, ότι σήμερον εβδόμην επέτειον Συνθήκης Βουκουρεστίου υπεγράφη συνθήκη ειρήνης μετά Τουρκίας, δι' ης αι κυριότεραι σύμμαχοι δυνάμεις μεταβίβασαν ημίν Δυτικήν Θράκην».

Τελικά ήταν ο αγώνας μιας μικρής και φτωχής χώρας και ενός λαού που πολεμούσε για την τιμή και την αξιοπρέπειά του αλλά και για τις βασικές αξίες του πολιτισμένου κόσμου και τα δικαιώματα του ανθρώπου σε ένα κόσμο στο οποίο φαίνονταν να υπερισχύουν η ωμή και απροκάλυπτη βία, η αυθαιρεσία, η προδοσία, ο καιροσκοπισμός.

Έκτοτε η δυτική Θράκη μοιράστηκε τον ιστορικό κλήρο της υπόλοιπης Ελλάδος, μολονότι είχε το μειονέκτημα, ότι έπρεπε να διανύσει πολύ περισσότερο δρόμο απ' τις υπόλοιπες επαρχίες της χώρας, προκειμένου να «προλάβει» τις εξελίξεις, να συντονιστεί, να εναρμονισθεί και να ενσωματωθεί οργανικά στον υπόλοιπο εθνικό κορμό. Και επιπλέον ν' αποκαταστήσει την πλημμυρίδα των προσφύγων από την Ανατολική Θράκη, τη Μικρασία και τον Πόντο που συνέρευσαν στη νέα τους εστία, σ' αριθμούς που δε μπορούν να συγκριθούν με καμία άλλη ελλαδική περιοχή.

Οι συνεπελθούσες εξελίξεις προς τα μέσα του 20ού αιώνα δεν ήταν κατά κανέναν τρόπο ευνοϊκές για τη Θράκη. Η δικτατορία της 4ης Αυγούστου, η δεύτερη Βουλγαρική κατοχή κι ο Εμφύλιος άφησαν το ανεξίτηλο αποτύπωμά τους στο πληγωμένο σώμα του λαού της. Παρ' όλα αυτά ο φιλότιμος και φιλόπρονος κόσμος της κατάφερε να ορθοποδήσει, να προκόψει και να υποδεχθεί μ' ανοιχτές αγκάλες τους Θεσμούς και τα λίγα ευεργετήματα με τα οποία τον προικοδότησε η Πολιτεία με προεξάρχοντα αυτό του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου, το οποίο έχω την τιμή να εκπροσωπώ σήμερα. Ενός ιδρύματος το οποίο αποτελεί την κορωνίδα των πράξεων της Ελληνικής πολιτείας για την περιοχή και στο οποίο οφείλει η πολιτεία να συμπαρίσταται όπως ο τοπικός πληθυσμός και όχι να το αντιμάχεται για προσωπικές ιδεοληψίες. Όμως η Θράκη παρέμεινε και παραμένει μέχρι σήμερα μία από τις οικονομικά ασθενέστερες περιφέρειες ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μεγαλύτερη αβεβαιότητα σε σχέση με τις υπόλοιπες, και αυτό σίγουρα δεν οφείλεται στη Θράκη και στους κατοίκους της.

Και πλέον γεννάται προς όλους το αμείλικτο ερώτημα, πιστεύουμε άραγε ότι οι αγώνες και οι θυσίες των προγόνων μας δικαιώνονται με

τη σημερινή μας θέση και κατάσταση; Πιστεύουμε ότι αυτοί που έδωσαν το αίμα τους για να είναι ελεύθερη η περιοχή και χώρα ολόκληρη, θα μας συνέχαιραν σήμερα για τη στάση μας; Για αυτή την ελευθερία αγωνίστηκαν και έδωσαν το αίμα τους όλοι αυτοί στην πολύχρονη ιστορία της χώρας μας και εν τέλει αυτή την ελευθερία αξίζουμε; Αυτό που σήμερα βιώνουμε είναι αυτό που ονειρεύτηκαν για εμάς όλες οι προηγούμενες γενιές; Και τελικά εμείς τι ακριβώς θα παραδώσουμε στους επόμενους από όλα αυτά που παραλάβαμε από τους προγόνους μας;

Μήπως εμείς σήμερα <Δειλοί, μοφαίοι κι άβουλοι αντάμα, προσμένουμε, ίσως, κάποιο θάμα !> για να χρησιμοποιήσω τους στίχους από τα ποιήματα ενός από τα ξακουστά παιδιά της Θράκης του Κώστα του Βάρναλη.

Σεβασμιότατοι,

Σήμερα είναι γενικά αποδεκτό ότι βιώνουμε ένα ιδιότυπο πόλεμο και ένα καθεστώς οικονομικής και όχι μόνο ανελευθερίας με ιδιαίτερα σκληρά χαρακτηριστικά.:

- Ένα πόλεμο που γίνεται στο όνομα δήθεν θρησκειών ή ιδεών, αλλά που έχει πάντοτε μάχες συμφέροντος με ανθρώπινα θύματα, με καταστροφές και μετανάστες, με πείνα και δυστυχία.
- Ένα πόλεμο με απειλές για τον διπλανό μας, για τον διαφορετικό, για τον αλλόθρησκο, για εκείνον που οι ιδέες του δεν ταυτίζονται με τις δικές μας.
- Με απειλές για όλους όσους δεν συμφωνούν μαζί μας ή δεν ανήκουν στην ομάδα μας, πολιτική, θρησκευτική, κοινωνική, ακόμα και αθλητική!
- Όπου καθημερινά προβάλλεται σε όλες του τις μορφές το εγώ των λίγων από το εμείς των πολλών και ας γνωρίζουμε ότι αυτό επιφέρει ανήκεστο βλάβη στη χώρα και στον κόσμο.
- Ένα πόλεμο που τελικά μας οδηγεί να καταφεύγουμε στην αποχαύνωση της τηλεόρασης, στην εσωστρέφεια και τελικά στην

κατάθλιψη, μακριά από κάθε δημιουργική διαλογική κριτική σκέψη και δραστηριότητα, φοβούμενοι μη θίξουμε τα κακώς κείμενα.

- Ένα πόλεμο με «παιδομάζωμα», ίσως χειρότερο από προηγούμενα παιδομαζώματα, που εμείς για να το ξορκίσουμε το αποκαλούμε brain storming -φυγή επιστημόνων- , χωρίς να κάνουμε τίποτα για αυτό, ως να μην είναι τα παιδιά μας αυτά που σε λίγο θα καμαρώσουμε και θα χειροκροτήσουμε και που είναι το μέλλον αυτής της χώρας, αυτά τα παιδιά που την εγκαταλείπουν χωρίς τη θέλησή τους.
- Ένα πόλεμο που τελικά μας έχει κάνει να φοβόμαστε να δείξουμε ποιοι είμαστε και τι θέλουμε, να φοβόμαστε να ονειρευτούμε το αύριο, και που ο φόβος αυτός έχει αρχίσει να παγώνει την ψυχή μας.

Και δυστυχώς:

«Όσοι το χάλκεον χέρι βαρύ του φόβου αισθάνονται, ζυγόν δουλείας ας έχωσι...(Ανδρέας Κάλβος).

Κυρίες και κύριοι,

Η Θράκη, ο εξώστης της Ελλάδας, που ανοίγεται στον ορίζοντα μιας απ' τις πλέον νευραλγικές περιοχές του πλανήτη, δυτικά προς την ενδοχώρα των Βαλκανίων, βόρεια προς τον Εύξεινο Πόντο κι ανατολικά προς το ενιαίο γεωγραφικό συγκρότημα των Στενών Βοσπόρου-Δαρδανελίων & Ανατολικού Αιγαίου, η πύλη της Ευρώπης και ο κόμβος δύο ηπείρων καθίσταται πλέον υπερπολύτιμη περιοχή για τον ρόλο που οφείλει να διαδραματίσει η χώρα μας. Ο μακραίωνας πολυθρησκευτικός και πολυπολιτισμικός χαρακτήρας της με την αξιοθαύμαστη ειρηνική συνύπαρξη όλων των κοινωνικών ομάδων της, πρέπει να μετατραπεί σ' πολιτικο-διπλωματικό και πολιτισμικό ακαταγώνιστο πλεονέκτημα, ειδικά σήμερα σ' έναν κόσμο που μετασχηματίζεται μ' ασύλληπτες ταχύτητες. Τα μέσα για να επιτευχθεί ο στόχος της σταθερότητας και της ανάπτυξης είναι απλά. Επιβολή της νομιμότητας, προώθηση των γραμμάτων, ισχυροποίηση των Θεσμών και των πυλώνων πολιτικής, διπλωματίας, εκπαίδευσης κι άμυνας, που η ελληνική πολιτεία πρέπει να θέσει ως προτάγματα και προτεραιότητες.

Θεωρώ ότι είναι επιτακτική ανάγκη να αποτινάξουμε τον όποιο ζυγό του φόβου μας από όπου και αν προέρχεται, να μεταρρυθμίσουμε τη σκέψη μας, και με βάση τις ανθρωπιστικές αξίες να επανακαθορίσουμε τις προτεραιότητές μας. Να ξανα-επενδύσουμε στον άνθρωπο, στο πνεύμα, στην αρετή και στην αλήθεια και να στραφούμε σε αγώνα με κυρίαρχα στοιχεία τη Θυσία του Εγώ, τη φιλοπατρία και την προσήλωση στην Εθνική ομοψυχία και ενότητα. Στοιχεία τα οποία ενέπνευσαν και πρέπει να συνεχίζουν να εμπνέουν τις αρχές μας, τη στάση ζωής μας. Τελικά να ξανα-ονειρευτούμε την άνοιξη στη χώρα μας.

Είναι επιτακτική ανάγκη να αναρωτιόμαστε κάθε βράδυ *«όχι τι έκανε η πατρίδα για εμάς αλλά τι κάναμε εμείς για την πατρίδα»* σύμφωνα με τη ρήση του Αμερικανού Προέδρου John F. Kennedy

Το σημαντικότερο ίσως είναι να αναζητήσουμε τη συλλογική συνείδηση που καθημερινά αγνοούμε, να συναρμολογήσουμε τη διάτρητη κοινωνική μας συνοχή, να στιγματίσουμε και να απομονώσουμε όλες τις μισαλλόδοξες φωνές, τις σειρήνες του κακού που εξυπηρετούν συγκεκριμένα προσωπικά ή αλλότρια συμφέροντα με καταστροφικά αποτελέσματα για την περιοχή και τη χώρα μας. Να ξανα-ανακαλύψουμε τη σημασία του διπλανού μας και να ορίσουμε τα όρια της ελευθερίας μας στο σημείο που αρχίζουν τα όρια της ελευθερίας του άλλου.

Σήμερα μάλιστα που κάποιοι καλλιεργούν τη λογική της διαίρεσης και του μίσους, που πέρα και έξω από τις διεθνείς συνθήκες, αρέσκονται να ομιλούν παραχαράσσοντας την ιστορία για τα «σύνορα της καρδιάς», συμπεριλαμβάνοντας σε αυτά και αυτόν τον τόπο την ελευθερία του οποίου σήμερα εορτάζουμε, οφείλουμε με ψυχραιμία και νηφαλιότητα να αντιτάξουμε την επιστημονική σκέψη και τα λογικά επιχειρήματα, χωρίς ωστόσο να λησμονούμε ότι είμαστε οι απόγονοι του **«Μολών Λαβέ»**.

Όλοι εμείς που θεωρούμε ότι οι αγώνες των προγόνων μας άξιζαν και δεν πρέπει να χαθούν, ότι η Θράκη στο σύγχρονο κόσμο δεν αποτελεί την εσχατιά της Ελλάδος αλλά το κέντρο των γεωπολιτικών

εξελίξεων της μείζονος Ευρώπης, όλοι εμείς που θεωρούμε ότι αυτός ο τόπος πρέπει να παραμείνει ελεύθερος απέναντι σε οιονδήποτε ζυγό και φόβο, στρατιωτικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό, οφείλουμε περισσότερο από κάθε άλλη φορά να ξεκινήσουμε, σήμερα-τώρα, το έργο της ανάπτυξης και της προόδου. Ο καθένας από το μετερίζι του, <έκαστος εφ' ω ετάχθη> χωρίς να λησμονούμε ούτε στιγμή ότι

...Θέλει αρετήν και τόλμην η Ελευθερία.

Σας ευχαριστώ.

*Εκφωνήθηκε στις 14.05.2017 στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Κομοτηνή.